

Perva odgoja otrokova.

(Spisal Jos. Ciperle.)

12.

Omenjal sem uže v nekem prejšnjem poglavji: Česar ni videl, česar ni človek čul, tega tudi ne vé. —

Videti mora, čuti mora zatorej človek marsikaj; mnogokrat videti, natančno pregledovati stvari, zanimati se za nje; čuti mora, mnogokrat čuti kaj o njih. Če je treba, mora jih tudi potipati, povohati, tudi okusiti — to je glavna stvar.

Čuti so zategadelj ona pripomagála, ki seznanjajo otroka s tem, kar je okrog njega. Stariši in njih namestniki zatorej lahko vedó in morajo tudi vedeti, s čem se je seznanil uže otrok, „kajti nič ne pride na skrivnem v otroka“. (Dittes.)

Rousseau in z njim mnogi odlični pedagogi tirjajo, naj se učí otrok, kolikor mogoče na stvaréh, in ne iz bukev. Kaj si dosegeš, ako poveš otroku, da je kumarin sad debel in podolgasto-okrogel? Pri levem ušesi mu prihajajo te besede v glavo, pri desnem pošumévajo iz glavé. In ako si tudi zapamti slučajno otrok te besede, vendar o kumarí ne bode imel pravega pojma. Kaj bodeš storil, oče? Pokaži mu jo, daj mu jo v roko, naj si jo ogleda, da jo potiplje, in réci mu: To je kumara! — in dovolj je. Takó stóri z vsako stvarjó, s katero ga želiš seznaniti.

Toda čestiti bralci naj me ne razumévajo naopačno. Ta spis obravnava domačo odgojo, prvo odgojo otrokovo — in ne šolske. Razuméje se samó ob sebi, da se imajo v šoli popisovati stvari, ki so otroku uže znane.

Ta naopaka, da se poučujejo otroci bolj z besedami, nego da se učé na stvaréh, je zeló razširjena v gospódi in po mestih. Kmet zadene v tem slučaju to boljše. On reče svojemu sinu: „Glej, to je pšeníca, to ječmen i. t. d.“ Ali gospóda ima vse druge muhe. Nje otroci imajo biti po vsi sili učenjaki. Kaj je nji do tega, da pozna otrok pšeníco! A za to se pač briga, naj vedó otroci, da spada pšenica med trave, da vedó na pamet, v čem se ločijo trave od družega bílja, da vedó, koliko prašnikov ima pšenica i. t. d. Oj, gospódski otroci vedó marsikaj, o čemur se niti ne sanja kmetovemu sinu! Toda naposled se vendar prigodí, da vsklikne takóv mlad učenjak, ako se pelje mimo sternašča: „Zdaj vem, kje rastó žveplenke!“

Dobro bi bilo, ako bi mogel vsak otrok preživetí prva leta na kmetih. — Po mestih vplíva preveč stvari na enkrat na njega, in to je ravno kvarljivo. Na kmetih pač ne bode imel niti najmanjšega pojma o mnozih stvaréh, o mnozih razmerah, o mnozih činih; a to, s čemer se bode seznanil, bode vedel natančno. Vedel bode le malo, toda dobro. Ne bode imel niti najmanjšega pojma o gledališčí,

o papigah, o palmah i. t. d., a zato bode poznal natančno sélsko cerkev, razne domače ptiče, zato ne bode zamenjal nikdar pšenice z ržjó i. t. d. Zató tudi kmetski otroci vse bolj napredujejo po šolah, nego li mestni. Po mestih se izobrazúje le oni, ki se je začel učiti na kmetih.

Toda tudi na kmetih so izjeme. V skalnatih krajih, po hribih in po širokih ravnéh živéči ljudje vidijo spet premalo, in to je ravno takó slabo zánje, kakor za one, ki vidijo preveč.

Za prvi pouk otroški ni treba starišem nobene posebne pedagoške modrosti.

„Kjer se ravná z otroki človeški, kjer bivajo v sôbi, katera ima potrebno opravo, kjer so v dotiki z raznimi osobami, kjer imajo priliko ogledovati različne stvari in príródine prikazni: tam ni treba posebnega truda in umételjnih pripomagál za vzgajanje dušnih moči otrokovih. Z vsemi svojimi čuti namreč deluje otrok na to, da izpoznavá svet. Néma se zatorej mučiti s prezgodnjim razlaganjem, še menj s sistematičnim poukom i. t. d.“ (Dittes.)

Nekateri in sicer odlični pedagogi zahtevajo, da se more otrok uže pred šestim letom poučevati v branji, pisanji, številjenji. Pač dostavljajo, da ima biti ta pouk le takó nazivani „igrajoči pouk“. Takó tirja nekdó, naj se mu naredé čerke iz testú, naj se mu spečó, potem naj se z njimi igra, se jih uči tako poznavati, in napósled naj jih sné.

Proti takšnemu poučevanju je mnogo važnih vzrokov. Poučevati se ima resnobno. Otroku se ima vcepiti spoštovanje do pouka. Le oni se bode učil z veseljem, le oni ne bode opéšal takó lahko pri težavnih nalógah, ki spoštuje nauke. Ali takov „igrajoči pouk“ néma moči vzbujati spoštovanja, in zató ni vreden červívega oreha. —

V prvih šestih letih naj se skerbí, da se razvijó otroku najprej telesne moči, v teh letih naj se seznanja z navadnimi stvarmi, ki ga obdajajo, in naposled naj se govor njegov izobrazúje toliko, da uméva nazivati te stvari, in da vé razodevati svoje misli. (Dalje prih.)

Zgodovina v II. in III. Berilu.

(Dalje cf. I. 2. t. I. str. 24.)

161. b. v. (II. Berilo) Ciril in Metod.

Ta slika skerčena je, iz katerega koli vzroka, toliko, da razen imen tu skoraj nič drugega ne najdemo, a nádejamo se gotovo, da bode vsak učitelj kaj več povedal o tej Slovanom silno imenitni povesti. Pri tem berilu bi bilo posebno povdarjati: a) Slovani v devetem stoletji; b) življenje svetih blagovestnikov; c) vspeh njunega delovanja.